

דוח ביקורת בנושא:

**תפעול מקוואות בתקופת התפרצות
נגיף הקורונה**

תוכן עניינים

106	מבוא	106
108	מטרת הביקורת ומתודולוגיה	108
109	עיקרי ממצאים	109
113	סיכום	113
114	ממצאים, המלצות ותגובות המבוקר	114
114	1. קיום רישיונות עסק	114
117	2. אופן טיפול וחיטוי המים במקוואות	117
123	3. פרסום מידע אודות המקוואות והנחיות לציבור	123
128	4. חובת תיאום מראש של הטובלת	128
130	5. שמירת הפרשי זמן ביו הטובלות	130
132	6. אביזרי מיגון של הבלניות	132
132	7. מקווה גברים	132
134	נספחים	134

מבוא

"מקווה" הינו מקום שבו נעשית טבילה לצורכי טהרה. מקווה טהרה הוא עסק טעון רישוי שחלות עליו תקנות רישוי עסקים (תנאי תברואה נאותים למקוואות טהרה), תשנ"ט-1999. (להלן: "תקנות רישוי עסקים").

בעיר כפר סבא 4 מקוואות נשים ומקווה גברים, המופעלים על ידי המועצה הדתית של העיר. על המקוואות אחראים גורמים, כדלקמן: מנהל מחלקת מקוואות ומפקחת המקוואות, עובדי המועצה הדתית של העיר.

רשימת מקוואות נשים של העיר, כלהלן:

שעות פתיחה			מקווה	כתובת
מוצאי שבת וחג	שבת/ חג	ימי חול		
שעה לאחר יציאת השבת/ חג, עד 22:00 בחורף/ 23:00 בקיץ	מהדלקת נרות למשך שעה בלבד	משקיעת החמה, עד 21:00 בחורף/ 22:00 בקיץ	נשים	בן גוריון 23
שעה לאחר יציאת השבת/ חג, עד 22:00 בחורף/ 23:00 בקיץ	מהדלקת נרות למשך שעה בלבד	משקיעת החמה, עד 21:00 בחורף/ 22:00 בקיץ	נשים	האחדות 16
שעה לאחר יציאת השבת/ חג, עד 22:00 בחורף/ 23:00 בקיץ	מהדלקת נרות למשך שעה בלבד	משקיעת החמה, עד 21:00 בחורף/ 22:00 בקיץ	נשים	מרדכי 3
שעה לאחר יציאת שבת/ חג, עד 23:00 בחורף/ חצות בקיץ	מהדלקת נרות למשך שעה בלבד	משקיעת החמה, עד 23:00.	נשים	תל חי 67
שעה לאחר יציאת השבת/ חג, עד 22:00 בחורף/ 23:00 בקיץ	מהדלקת נרות למשך שעה בלבד	משקיעת החמה, עד 21:00 בחורף/ 22:00 בקיץ	גברים	בן גוריון 23

נוכח התפרצות התחלואה של קורונה, שהוכרזה על ידי ארגון הבריאות העולמי כאירוע חירום בבריאות הציבור, נקבעו הוראות נוספות לעניין תפעולם של המקוואות, לצורך שמירה על בריאות

הבלניות, הטובלות והציבור בתקופת התפרצות הקורונה. ההנחיות התעדכנו תדיר בהתאם לצרכים שעלו מהשטח.

נכון לתאריך 3.5.2020, קבעה תקנה 2 לתקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש – הגבלת פעילות), תש"פ-2020 (להלן: "תקנות שעת חירום"), כדלקמן:

" לא יצא אדם ממקום מגורים או ממקום שהייה קבוע אחר (להלן – מקום מגורים) למרחב הציבורי אלא לאחת מהפעולות או המטרות האלה...: (11) יציאה להלוויה, לברית, לחתונה או למקווה גברים, ובלבד שבכל עת לא ישהו במתחם המקווה מעל 3 אנשים והמקווה פועל בכפוף לכל דין ובהתאם להוראות המנהל לפי סעיף 20 לפקודת בריאות העם, 1940, וכן יציאת אישה לטבילה במקווה נשים ובלבד שתיאמה מראש את מועד הגעתה והמקווה פועל בכפוף לכל דין ובהתאם להוראות המנהל לפי סעיף 20 לפקודת בריאות העם, 1940."

הוראות המנהל האמורות (מטעם משרד הבריאות) לעניין סעיף 2(11) לתקנות שעת חירום, שהיו תקפות לתאריך 3.5.2020 (להלן: "הנחיות משרד הבריאות"¹), הסדירו אף הן, בפירוט רב יותר, את תנאי ההפעלה של המקוואות בתקופת התפרצות נגיף הקורונה. נקבע בהן כי "מקוואות טהרה שאין באפשרותם לפעול בהתאם למסמך זה, לא יופעלו".

כמו כן, יצאו הנחיות של המשרד לשירותי דת בנושא "שירותי דת בצל נגיף הקורונה" (להלן: "הנחיות המשרד לשירותי דת").

¹ מתאריך 27.4.2020

מטרת הביקורת ומתודולוגיה

יצוין כי, הביקורת נערכה בראשית חודש מאי 2020 ולא הייתה מתוכננת במסגרת תוכנית העבודה השנתית, אלא בוצע אד הוק לאור הנחיות והגבלות של משרד הבריאות עקב התפרצות נגיף הקורונה.

מטרת הביקורת

בדיקת תפעול המקוואות בכפר סבא נוכח התפרצות נגיף הקורונה, לצורך שמירה על בריאות הבלניות, הטובלות והציבור. התפעול נבדק לאור תקנות לשעת חירום, הנחיות משרד הבריאות והנחיות המשרד לשירותי דת.

במסגרת הביקורת גובשה מתודולוגיה, כדלקמן:

1. העברת שאלון ביקורת למועצה הדתית.
 2. פגישה עם יו"ר המועצה הדתית ואחראי המקוואות.
 3. סיור ב-4 מקוואות הנשים.
 4. עיון במסמכים וקבצים הרלוונטיים לנושא המבוקר, כגון יומני המקוואות ורישום תורי טובלות, קובץ מתוכנה אינטרנטית המתעד כניסות למקוה ותשלום, בדיקות מעבדה.
- נסקרו מסמכים ונתונים שתיעדו את התקופה 22-27 באפריל. סיור המקוואות והפגישה עם עובדי המועצה נערך ב-3.5.20.

עיקרי ממצאים

עיקרי ממצאים הינו מסמך המסכם את הדוח בצורת תמציתית בלבד. יצוין כי, על מנת לקבל את כל המידע אודות הממצאים, יש לקרוא את הדוח עצמו. להלן תפריט רמות סיכון ממצאים:

ממצא תקין	ממצא ברמת סיכון בינונית	ממצא ברמת סיכון גבוהה

טבלת עיקרי ממצאים, כלהלן:

ממצאים והמלצות	תגובות המבוקרים	הערה/סטטוס
1. קיום רישיונות עסק		
נמצא כי המקוואות פעלו ללא רישיון עסק כמחויב. המלצות הביקורת: 1. מוצע להפעיל מקוואות עם רישיון בתוקף בלבד, בכפוף להנחיות משרד הבריאות ובפרט בעת התפרצות נגיף הקורונה. 2. יש לוודא חידוש רישיונות עסק בזמן.	למועצה אין שליטה על עיכובים בירוקרטים, המקוואות קיבלו את הרישיונות מיד עם חזרתם לעבודה של הגופיים הרלוונטיים.	הממצאים תוקנו במהלך הביקורת.
2. אופן טיפול וחיטוי המים במקוואות		
2.1 <u>בדיקות מעבדה מוכרת</u> נמצא כי המקוואות לא הקפידו לבצע בדיקות מעבדה מוכרת בתדירות חודשית.	תוך רצון לאמינות הבדיקות של מעבדה מוכרת- חברת ² , המועצה הביאה את המפתחות של כל מקוואותיה	

² שם החברה שמור בניירות העבודה של הביקורת

הערה/ סטטוס	תגובות המבוקרים	ממצאים והמלצות
	לחברה, אשר מבצעת בדיקות ודגימות בכל חודש לועזי ללא התראה מראש. בנוגע לאי תיעוד בדוחות החברה על ביצוע בדיקות במקווה הגברים נאמר לנו על ידי החברה שהם לא ציינו זאת בדוח, אך הם בודקים זאת באופן מוסדר.	המלצות הביקורת: מוצע להקפיד לבצע בדיקות מעבדה מוכרת בתדירות חודשית בכל המקוואות בעיר.
הממצאים תוקנו במהלך הביקורת.	1. לא היה ידוע מידת העמידות של החיידק בבורות מול ריכוז הכלור, ובכך, בלניות שמו יותר חומר חיטוי מהנדרש. קיימנו כנס של הבלניות והמנקים וחידדנו את ההנחיות על רמת ריכוז הכלור במים גם בקורונה. 2. המועצה תיקנה והוסיפה עמודה ביומנים כמולץ.	2.2 יומני המקוואות לבדיקה וחיטוי המים נמצא כי ריכוז הכלור במים אינו תואם לנקבע בתקנות. כמו כן, שעת הכנסת החומר אינה מתועדת ביומני המקוואות. המלצות הביקורת: 1. מוצע להקפיד כי ריכוז הכלור יהיה תואם לנקבע בתקנות בין 1.5 ל-3 מג"ל. 2. מוצע להקפיד לתעד ביומנים את שעת הכנסת חומר החיטוי ובדיקת ריכוזו במים.
	1. אין כל הנחיה לתעד מועד ריקון הבור, פעולה זו מתבצעת על בסיס יום יומי. 2. השקיעה הינה בערך בשעה 19:45, אך לטבול ניתן רק כ- 20 דקות לאחריה, משכך, נשמר העיקרון של 3 שעות (מ- 20:00 עד 23:00). 3. המועצה תשקול את ההמלצה בכובד ראש.	2.3 אופן הטיפול במים במקוואות בעת התפרצות נגיף הקורונה לא נמצא תיעוד ביומני המקוואות על ריקון הבור. כמו כן, במספר מקרים לאחר 3 שעות פעילות לא בוצעה בדיקת הכלור במים. המלצות הביקורת: 1. מוצע להקפיד לתעד ביומני המקוואות על ריקון הבור ממים. 2. מוצע לבצע בדיקות הכלור במים לאחר 3 שעות פעילות, כנדרש. 3. מוצע להכין תוכנית אחזקה חודשית.

הערה/ סטטוס	תגובות המבוקרים	ממצאים והמלצות
		3. פרסום מידע אודות המקוואות והנחיות לציבור
	המועצה פרסמה את כלל המידע הנדרש. יתכן כי, עקב ריבוי עדכוני ההנחיות, בעת הביקורת ההנחיה לא הייתה עדכנית מספיק.	נמצא כי הנחיות לציבור כפי שפורסמו אודות המקוואות אינן מלאות ועדכניות. המלצות הביקורת: מוצע לפרסם באתר העירוני את ההנחיות המלאות של המשרד לשירותי דת והתקנות לשעת חירום, לעניין הטבילה בזמן קורונה. כמו כן, יש להקפיד לעדכן באופן שוטף.
		4. חובת תיאום מראש של הטובלות
	המועצה עדכנה את הטובלות שיש לתאם מראש את זמני ההגעה. עם זאת, אם טובלת הגיעה ללא תיאום מראש, אך המקווה ריק, הטובלות מתקבלות.	בכל המקוואות נמצאו מקרים בהם חלק מהטובלות הוכנסו למקווה ללא תיאום מראש כנדרש. המלצת הביקורת: מוצע להקפיד לבצע טבילות במקווה רק בתיאום מראש בכפוף להנחיות משרד הבריאות.
		5. שמירת הפרשי זמן ביו הטובלות
	שעת כניסה נרשמה בעזרת מכונת תשלומים, כאשר הטובלות שהגיעו לפני הזמן התבקשו להמתין מחוץ למקווה.	נמצא כי המקוואות לא הקפידו על שמירת ההפרש של 15 דקות בין הטובלות. המלצת הביקורת: מוצע להקפיד על קיום מרווח של 15 דקות בין הטובלים כנדרש על ידי משרד הבריאות.

הערה/ סטטוס	תגובות המבוקרים	ממצאים והמלצות
		6. אביזרי מיגון של הבלניות
		במקוואות נמצא ציוד מגן כנדרש. ממצא תקין.
		7. מקווה גברים
		מקווה גברים היה סגור כנדרש. ממצא תקין.

סיכום

- מוצע ליו"ר המועצה הדתית לקיים דיון בראשותו ולמנות צוות לתיקון הליקויים ולדיווח סטאטוס טיפול בהתאם לקבוע בחוק.
- הביקורת מציינת לטובה את שיתוף הפעולה הפורה עם יו"ר המועצה הדתית והמבוקרים וכן את הפעילות הנמרצת לתיקון הליקויים שנמצאו עוד במהלך הביקורת.

ממצאים, המלצות ותגובות המבוקרים

1. קיום רישיונות עסק

רקע כללי

לפי הנחיות משרד הבריאות לימי קורונה, "ניתן להפעיל מקוואות שיש להם רישיון עסק בלבד, בכפוף לכל דין ובהתאם לתקנות רישוי עסקים (תנאי תברואה נאותים למקוואות טהרה) התשנ"ט – 1999".

ממצאים

בתאריך 28.4.20 ביקשה הביקורת לקבל את רישיונות העסק של כל המקוואות.

לדברי יו"ר המועצה הדתית, הייתה ביקורת של משרד הבריאות בחודש ינואר 2020 שבמהלכה ניתנו הנחיות חדשות לשם קבלת רישיון. לדוגמא התקנת מכשירי זרימה חוזרת (מז"ח). המועצה הדתית שלחה את התיקונים לעירייה- למחלקת רישוי עסקים בחודשים פברואר – מרץ, אך עד כה לא ניתן רישיון.

לאחר מכן נמסר מטעם יו"ר המועצה הדתית כי: "המועצה בתהליך לחידוש רישיונות במקוואות תל חי 67, האחדות 16 ובן גוריון 23. מקווה מרדכי 3 החל לפעול בשבוע שעבר ומשכך רק כעת מתחיל תהליך הרישוי שלו. יצוין כי, בידי המועצה הדתית ישנם דוחות בתוקף, כלהלן: אישורי חשמל, כיבוי, תקינות מז"חים, בדיקות לגיונלה וכו'".

הביקורת ביקשה את תגובת אגף הנדסה - רישוי עסקים.

להלן, פירוט המסמכים שהועברו לביקורת:

תאריך הפקת רישיון חדש/ חידוש הרישיון	אישור משרד הבריאות	תאריך הגשת הבקשה למשרד הבריאות - רישיון חדש/ חידוש	תאריך בקשת המועצה - רישיון חדש/ חידוש	תאריך פקיעת הרישיון הקודם	המקווה
13.5.20	אושר בכפוף לתנאי המשרד	5.5.20	הבקשה לא הועברה	31.12.19	בן גוריון 23
10.5.20	אושר בכפוף לתנאי המשרד	18.12.19	הבקשה לא הועברה	31.12.16	האחדות 16
13.5.20	אושר בכפוף לתנאי המשרד	6.5.20	5.5.20	לא רלוונטי מקווה חדש	מרדכי 3
13.5.20	סורב	22.12.19	הבקשה לא הועברה	31.12.16	תל חי 67
13.5.20	אושר	13.5.20	הבקשה לא הועברה	31.12.16	תל חי 67

למקווה, אשר נמצא ברחוב תל-חי, הופק רישיון עסק, לפי אישור משרד הבריאות ב-13.5.20, בכפוף לכך שיימצא מכשיר למדידת עכירות "ושימוש בו בהתאם לנדרש בתקנות לשעת חירום".

לפני כן, הועבר מכתב סירוב של משרד הבריאות, מתאריך 16.2.20, לפיו נערכה ביקורת תברואה בעסק ב-23.1.20, ונמצאו בו ליקויים תברואתיים. ראו נספח א'.

נמסר לביקורת על ידי סגנית מנהלת אגף הנדסה - רישוי עסקים כי, על אף שבימי הקורונה נאסר על מקוואות לפעול ללא רישיון: "מיד עם פרסום ההנחיות של משרד הבריאות, פנינו למועצה הדתית בדרישה להישמע להוראות החוק ולפעול בהתאם לצו החירום, כך בתחילת המשבר ועד לסוף חודש אפריל הפיקוח והאכיפה היו של משטרת ישראל ולא של רישוי עסקים".

לפי כך, הביקורת מצאה כי:

- לכל המקוואות בעיר הופקו רישיונות רק לאחר הבירור של הביקורת לגבי קיומם של רישיונות אלה. לפי כך, בקשת הביקורת לקבלת הרישיונות נשלחה ב-28.4.20, אך הם הופקו על ידי הגורמים הרלוונטיים בחודש מאי בלבד.
- שני מקוואות (אשר נמצאים ברחובות האחדות 16 ותל חי 67) פעלו ללא רישיון עסק משנת 2016, במשך יותר מ-3 שנים.
- יצוין כי, בשיאה של תקופת התפרצות הקורונה הופעלו כל המקוואות, למרות שלא היה להם רישיונות עסק, זאת בניגוד להנחיות משרד הבריאות לתקופת הקורונה לפיהן "ניתן להפעיל מקוואות שיש להם רישיון עסק בלבד".
- מקווה, אשר נמצא ברחוב תל-חי, פעל בחודשים מרץ-אפריל, בשיאה של תקופת הקורונה, למרות שלפי הביקורת האחרונה שערך משרד הבריאות באותה תקופה, נמצאו בו ליקויים תברואתיים.

המלצות

1. הביקורת ממליצה לא להפעיל מקוואות ללא רישיון עסק, זאת בהתאם להנחיות משרד הבריאות ובפרט בעת התפרצות נגיף הקורונה.
2. הביקורת ממליצה להקפיד לחדש רישיונות עסק של המקוואות בהתאם לתאריך תוקפם.

תגובות המבוקרים

אגף הנדסה - רישוי עסקים: מדובר בתהליך חידוש של רישיונות. מטרתה של מחלקת רישוי עסקים ברשות מקומית לקבל, להפיץ ולרכז את התייחסויות של גורמי רישוי ארציים... לרשות מקצועית קיימת הסמכה חוקית לבדוק את העסק ולהמליץ לרשות כיצד לפעול. במקרה של מקוואות, למרות דרישות שונות, לא הייתה המלצה של משרד הבריאות לסגירת העסק או להגשת כתבי אישום.

המועצה הדתית: המועצה הדתית מתחזקת באופן שוטף את מקוואות העיר מבחינה בטיחותית ותברואתית ללא קשר לרישיון עסק ו/או לביקורת כזו או אחרת. למועצה הדתית לא הייתה כל שליטה על עיכובים בירוקרטים בידי גופים שונים. עוד יצוין, שמשרד הבריאות לא שלח את מפקחיו במשך תקופה. בתאריך 10.5.2020 מפקחי משרד הבריאות חזרו לעבודה, מפקח מטעמם ביקר במקוואותינו, ורישיונות העסק הונפקו תוך זמן קצר עובדה המוכיחה על תחזוקה נאותה מכל הבחינות...

(בעניין) מכתב הסירוב של משרד הבריאות למקווה תל-חי... חלק מהליקויים אינם תברואתיים... לגבי ריכוז הכלור המעט גבוה... במקרה חריג זה הביקורת של משרד הבריאות הייתה בבוקר, מקווה הנשים מופעל בלילה, כלור מטבעו מתנדף ועד לשעת הטבילה לא תהיה כל חריגה. לגבי הממצא 'לכלוך באוצר קרוב לדלת' המועצה טיפלה מיד עם קבלת דוח משרד הבריאות בחודש פברואר השנה... לגבי ערכי PH המועצה לא התבקשה לכך בביקורת קודמות של משרד הבריאות... כיום בדיקה זו מבוצעת.

לגבי החלפת מים יומיומית, למועצה אין מושג מדוע נכתב כך במקווה זה, המועצה הדתית מרוקנת, מנקה ומחליפה בכל המקוואות את המים בכל יום.

בכל עת בו היה סגר כללי/מקומי, מדינת ישראל החריגה את מקוואות נשים ואף הפיקה תעודת עובד חיוני לעובדות... הבדיקה נעשתה כאילו מדובר במצרך שאינו חיוני ובצורה טכנית לגמרי. המועצה הדתית מצרה על כך... אין היתכנות לסגירת מקוואות נשים, ובוודאי לא באופן גורף בכל העיר... יש לכלל מקוואות העיר רישיון עסק בתוקף עד לתאריך 31.12.2025! אך דרישת הביקורת תוך הסתמכות על משרד הבריאות (שהשבית את מפקחיו בתקופה האמורה) שלא להפעיל את כל מקוואות הנשים בעיר בתקופה האמורה לעיל, כאשר משרדי רישוי עסקים ולשכת הבריאות סגורים וכאשר המועצה הדתית יודעת שהיא עומדת בכל דרישה במקוואותיה... אינה באה בחשבון. ההוכחה לכך הינה בקבלת כל רישיונות העסק (ללא רישיון מותנה) לכל המקוואות לתקופה המקסימלית ועד לתאריך 31.12.2025 מיד עם חזרתם לעבודה של לשכות אלה.

2. אופן טיפול וחיטוי המים במקוואות

רקע כללי

בכל הנוגע לאופן הטיפול והחיטוי של מי המקוואות עוסקות תקנות רישוי עסקים (תנאי תברואה נאותים למקוואות טהרה), התשנ"ט-1999, שפורסמו על ידי משרד הבריאות שנים לפני התפרצות נגיף הקורונה). בנוסף לכך, בתקופת הקורונה פורסמו הנחיות נוספות של משרד הבריאות בנושא, המחמירות את התנאים של תקנות רישוי עסקים.

לצורך בדיקת נושא זה, הביקורת קיבלה מהמועצה הדתית תיעוד, כלהלן:

- יומני המקוואות לבדיקות המים בתקופה 27.4.20 – 22.4.20;
- בדיקות של מעבדה מוכרת לחודשים פברואר-אפריל 2020.

2.1 בדיקות מעבדה מוכרת

רקע חוקי

לפי תקנות רישוי עסקים (תנאי תברואה נאותים למקוואות טהרה), התשנ"ט-1999 (שפורסמו על ידי משרד הבריאות שנים לפני התפרצות נגיף הקורונה), בעל רישיון המקווה ידאג לבצע, פעם בחודש לפחות, בדיקות של התאמת המים לדרישות תקנות אלה, באמצעות מעבדה מוכרת; המנהל רשאי להורות על תדירות בדיקות שונה לבור טבילה או לאוצר מים, שהתנאים בהם מחייבים זאת לדעתו (תקנה 29(א)).

בבדיקות אלה (תקנה 26) בודקים ערך הגובה (PH), עכירות, ומס' קוליפורמים, חיידקי Staphylococcus Aureus וחיידקי Pseudomonas Aeruginosa.

ממצאים

הביקורת ביקשה לקבל תיעוד לביצוע בדיקות של התאמת המים (בהתאם לדרישות תקנות רישוי עסקים) על ידי מעבדה מוכרת לחודשים פברואר-אפריל.

הביקורת קיבלה את התיעוד לבדיקות המים, אשר בוצעו על ידי מעבדה מוכרת. פירוט הממצאים, כדלקמן:

חודש	מקווה אחדות (שיכון עליה)	מקווה תל חי	מקווה בן גוריון	מקווה מרכזי (קפלן)
פברואר	12.2.20	12.2.20	12.2.20	12.2.20
מרץ	11.3.20	11.3.20	11.3.20	11.3.20
אפריל	19.4.20	לא נבדק: "המקווה מתמלא"	19.4.20	לא נבדק: "מים חדשים לפני חיטוי"

מהטבלה עולה כי:

- אין הקפדה על ביצוע בדיקות של מעבדה מוכרת אחת לחודש כנדרש. לפי כך, בשני מקוואות נשים לא נערכה בדיקת מעבדה בחודש אפריל, כאשר ברחוב תל חי המקווה בדיוק "מתמלא" ובמקווה ברחוב מרכזי טרם הספיקו לחטאו - מים חדשים. הביקורת מדגישה את החובה (על פי תקנות רישוי עסקים) לערוך בדיקת מעבדה אחת לחודש לפחות. חובה זו חשובה אפילו יותר בעת התפרצות הקורונה.
- על אף בקשה, לא הועבר לביקורת תיעוד בדיקת מי המקווה של הגברים. אמנם, בחלק מתקופת התפרצות הקורונה, המקווה היה סגור, לא ברור מדוע אין תיעוד לבדיקת חודש פברואר 2020 (טרם התפרצות הנגיף).
- גם במקוואות שכן נבדקו בחודשים פברואר-אפריל, לא הייתה הקפדה על בדיקה אחת לחודש לפחות (כפי שמחייבות התקנות): כך למשל, בין הבדיקה בחודש מרץ לזו של חודש אפריל, למשל, חלף חודש ושבע (מעל חודש ימים).

המלצה

הביקורת ממליצה להקפיד לבצע בדיקות מעבדה מוכרת בתדירות חודשית בכל המקוואות בעיר.

תגובות המבוקר

המועצה הדתית:

- א. בדבר הערת הביקורת על אי הכללת מקווה הגברים בדוח של חברת הבדיקה - לחברה יש את המפתח של מקווה הגברים כפי שיש לה גישה חופשית, עצמאית ובלתי תלויה לכל מקוואות העיר. מקווה הגברים נבדק בידי החברה מידי חודש בחודשו. לשאלתנו את החברה וולף מדוע זה לא מצוין בדוח עצמו נאמר לנו על ידי החברה שהם לא ציינו זאת בדוח אך הם בודקים זאת כסדרם. המועצה הדתית תפנה בבקשה לחברה להוסיף בכתב את הבדיקות של מקווה הגברים.
- ב. המועצה מקבלת את הערת הביקורת על כך שאם במקרה מגיע הבודק ורואה שהבור התמלא עליו לשוב ולבדוק, המועצה תפנה בעניין לחברה הבודקת.
- ג. הממצא שיצא פעם הפרש של חודש ושבע - מתוך רצון לאמינות הבדיקות של החברה הבודקת, המועצה הביאה לפני שנים רבות את מפתחות כל מקוואותיה לחברת הבדיקה וחברת הבדיקה מבצעת בדיקות ודגימות בכל חודש לועזי (סך הכול 12 בדיקות לשנה) ללא התראה ובתאריך שונה בכל חודש לועזי כך נעשה מאז ומעולם בכדי לשמר את גורם ההפתעה מול המועצה הדתית. לדעת המועצה הדתית מנהג זה ראוי לשבח כי ככל שיהיה "בכל חודש בדיוק" אמינות הבדיקה תהיה תחת פקפוק. כמו כן, אין הכרח שכוונת סעיף 29. א. "פעם בחודש לפחות" לא כפי שאנו נוהגים. יצוין שאותם דוחות נשלחו בכל ביקור שהיה למפקחי משרד הבריאות ולא נתקבלה כל הערה על כך.

2.2 יומני המקוואות לבדיקה וחיטוי המים

רקע חוקי

נקבע בתקנות רישוי עסקים כי:

- "ריכוז חומר החיטוי במים ייבדק פעם אחת ביום לפחות ויירשם ביומן הרישום האמור בתקנה 32" (תקנה 27(4)).
- ביומן הרישום של המקווה יש לרשום את "שעת הכנסת חומר החיטוי למי בור הטבילה וריכוזו" (תקנה 32).
- "ריכוז הכלור החופשי הנותר במים יהיה בין 1.5 ל-3 מיליגרם לליטר (מג"ל)" (תקנה 27(2)).

ממצאים

הביקורת ביקשה לבדוק את קיום תקנות רישוי עסקים בכל הנוגע לבדיקה וחיטוי המים במקוואות. לדברי מנהל המקוואות, המנקים בבוקר שמים את הכלור במים. כשהבלנית מגיעה היא בודקת את מצב הבור. אם נמצא שחסר כלור – היא מוסיפה מבחנה.

הביקורת קיבלה את יומני המקוואות ובדקה את נתוני החיטוי נכון למועד הביקורת, כלהלן:

1. ריכוז הכלור בכל המקוואות עלה משמעותית מהריכוז המותר על פי תקנות רישוי עסקים במרבית הימים, ובכך עלול לגרום לסיכון בריאותי לטובלות. כך נמצא כי ריכוז הכלור החופשי במים עומד על כ-3-6 מג"ל במקום 1.5-3 מג"ל כנקבע בתקנות.
2. יצוין, כי גם בבדיקות של משרד הבריאות בעבר, נקבע כי ערכי ריכוז הכלור הינם גבוהים מאוד ולא תקינים. בדיקת הביקורת מראה שהליקוי לא תוקן. לשאלת הביקורת בנושא השיב מנהל המקוואות כי: "בעקבות ההערה שלכם נעשה כנס של כל הבלניות והמנקים וכעת ברור לכולם המידות וההוראה בנדון (גם לפני היה ידוע, אלא שחודדה החשיבות של עמידה בכללים)".
3. ביומן של המקווה ברחוב בן גוריון נרשם כי רמת החיטוי הינה 0 - משמע מסכנת את הטובלות באופן שוטף ואף בתקופת הקורונה, מהווה סיכון משמעותי לבריאות הציבור.

בניגוד לחובת הרישום הקבועה בתקנות רישוי עסקים, לא נמצא תיעוד ביומנים בנוגע לשעת הכנסת חומר החיטוי במקוואות. כמו כן, לא נמצא תיעוד לשעת הבדיקה. המצב הנתון מהווה פגיעה בעמידה בתקנות ובאופן החיטוי של המקוואות, שהוא הנושא המהותי ביותר למניעת סכנת הידבקות.

להלן טבלה המפרטת את ממצאנו:

מילוי הדרישה	מקווה אחדות (שיכון עליה)	מקווה תל חי	מקווה בן גוריון	מקווה מרכזי (קפלן)
ריכוזי הכלור החופשי במים (צריך להיות: 1.5-3)	4-6	3-6	0-6	5-6
רישום שעת הכנסת חומר חיטוי	אין	אין	אין	אין
רישום ריכוז חומר חיטוי	יש בכל יום בו נרשמו טובלות	יש בכל יום בו נרשמו טובלות	יש בכל יום בו נרשמו טובלות	יש בכל יום בו נרשמו טובלות

המלצות

1. הביקורת ממליצה להקפיד כי ריכוז הכלור יהיה תואם לנקבע בתקנות בין 1.5 ל-3 מג"ל, כך שלא יסכן את הטובלות באופן שוטף ואף יותר בעת התפרצות נגיף הקורונה.
2. הביקורת ממליצה להקפיד לתעד ביומני המקוואות את שעת הכנסת חומר החיטוי ואת מועד בדיקת ריכוז החומר במים כנקבע בתקנות.

תגובות המבוקר

המועצה הדתית: ככלל ההוראה לכלל הבלניות ו/או המנקים היא לעמוד בריכוז הכלור הנקוב בתקנות רישוי עסקים 1.5-3 מג"ל. בתחילת תקופת הקורונה, עדיין לא היה ידוע היקף הנזק והעמידות של החיידק בבורות הטבילה ומול ריכוז הכלור, בשל כך היו בלניות שהשתדלו לשים בגבול העליון של ריכוז הכלור מה שלעיתים גרם חריגות כפי המצוין בדוח.

כפי שצוין לביקורת בעקבות ההערה התקיים כנס של כל הבלניות והמנקים וחודדה ההנחיה של עמידה ברמת הריכוז של הכלור גם בתקופת הקורונה.

בביקורת נכתב שבמקווה בן גוריון נרשם מספר ימים רמת חיטוי 0 המסכן את הטובלות. תגובת המועצה: מדובר בשלושה ימים 21/4, 25/4, 28/4 שבהם המנקה לא שם כלור (המנקה סיים לנקות לפני שהבלנית באה), הבלנית בעצמה כתבה בדוח המדובר בטור הבא אחריו שבעקבות זה היא שמה כלור, כך שלא היה לעולם מצב שבו הטובלות טבלו כאשר רמת הכלור 0.

בדבר הערת הביקורת על אי תיעוד שעת הכנסת חומר החיטוי. המועצה תיקנה את דפי התיעוד והוספה עמודה של שעה.

2.3 אופן הטיפול במים במקוואות בעת התפרצות נגיף הקורונה**רקע כללי**

עקב התפרצות נגיף הקורונה, פורסמו הנחיות של משרד הבריאות שבהן "דגשים והמלצות לתפעול ותחזוקת מקוואות טהרה לנשים בתקופת חירום קורונה". בהתאם לכך נוספו הנחיות מיוחדות, כדלקמן:

- בורות הטבילה ירוקנו פעם ביום לפחות, אלא אם מותקן בהם מסנן פעיל, ואז ינוקה המסנן כל יום.
- ערכי הכלור, העכירות וההגבה בבור ימדדו ויתועדו בפתיחה וכל 3 שעות לפחות.

ממצאים

הביקורת קיבלה את יומני המקוואות ובדקה כי ההנחיות המיוחדות, אשר נוספו על ידי משרד הבריאות עקב התפרצות נגיף הקורונה, מתקיימות כמחויב.

להלן ממצאי הביקורת:

מילוי הדרישה	מקווה אחדות (שיכון עליה)	מקווה תל חי	מקווה בן גוריון	מקווה מרדכי (קפלן)
רישום על ריקון הבור אחת ליום	אין	אין	אין	אין
בדיקת ערכי הכלור לאחר 3 שעות של טבילה	לא רלוונטי (אין טובלות לאחר יותר מ-3 שעות)	ב-23.4 וב-26.4 הייתה פעילות של יותר מ-3 שעות, ללא בדיקה חוזרת	לא רלוונטי (אין טובלות לאחר יותר מ-3 שעות)	לא רלוונטי (אין טובלות לאחר יותר מ-3 שעות)

מהטבלה עולה כי:

- לא נמצא תיעוד ביומני המקוואות בנוגע לרישום על ריקון הבור. לפי כך, לא ניתן לדעת האם הבור רוקן אחת ליום כפי שמחייבות ההנחיות המיוחדות של משרד הבריאות בעת התפרצות נגיף הקורונה.

לשאלת הביקורת השיב מנהל המקוואות כי: "ריקון הבריכה מתבצע... יום יום! אין צורך לציין את זה... אין לעולם אופציה אחרת." עם זאת, בדיקת משרד הבריאות שנערכה ב-23.1.20 במקווה, אשר נמצא ברחוב תל-חי, נמצא כי ריקון המקוואות מתבצע אחת ליומיים. כלומר, כבר הוער למקווה על ידי משרד הבריאות על אי ריקון הבריכה כנדרש, ובכל זאת לא מבוצע רישום על ריקון הבריכה. יצוין כי, אין תיעוד לתיקון הליקוי שהתגלה במסגרת בדיקת משרד הבריאות.

* ראו נספח ב' – דוגמה ממועצה דתית, בעיר אחרת אשר ממלא את יומן המקווה כנדרש.

- במקווה ברחוב תל חי נרשמה כניסת טובלות לאחר 3 שעות. בניגוד להנחיות משרד הבריאות בעת התפרצות נגיף הקורונה ערכי הכלור לא תועדו במסגרת בדיקת הכלור לאחר 3 שעות פעילות כנדרש בהנחיות המיוחדות. במקווה ברחוב תל חי ב-23.4.20 כניסה ראשונה תועדה ב-19:11 ואחרונה ב-22:54, כלומר ביום חלפו למעלה מ-3 שעות.

המלצות

1. הביקורת ממליצה להקפיד לתעד ביומני המקוואות על ריקון הבור.
2. הביקורת ממליצה לבצע בדיקות הכלור במים לאחר 3 שעות פעילות כנדרש בהנחיות המיוחדות של משרד הבריאות בעת התפרצות נגיף הקורונה.
3. הביקורת ממליצה להכין תוכנית אחזקה חודשית לכל מקווה – באחריות מנהל המקוואות ובפיקוח מפקחת המקוואות.

תגובות המבוקר

המועצה הדתית: לדברי הערת הביקורת בדבר אי תיעוד ביומן לגבי ריקון מי הבורות במקוואות, תגובת המועצה: אין כל הנחיה שכזו מצד שום רשות לתעד ריקון מקוואות בכל יום. המועצה הצהירה זאת בעבר ושוב מצהירה כאן-ריקון, ניקוי יסודי והחלפת מי הבורות בכל מקוואות הנשים הינם על בסיס יום יומי.

בדבר הערת הביקורת על אי תיעוד בדיקה נוספת במקווה תל חי לאחר 3 שעות מהפתיחה כפי הוראות משרד הבריאות. תגובת המועצה: מקווה תל חי הינו היחיד שפתוח עד לשעה 23:00 (במקום עד לשעה 22:00 בכל שאר מקוואות הנשים). ידוע שהשקיעה הינה בערך בשעה 19:45 כניסת טובלות למים לפי ההלכה מותרת רק כ- 20 דקות לאחר השקיעה והבדיקה של הבלניות מתבצעת בסמוך, משכך, מהשעה 20:00 עד 23:00 זה כ-3 שעות.

בקשר להמלצת הביקורת להכין תוכנית אחזקה חודשית לכל מקווה המועצה - מעריכה את הרצון הכנה של הביקורת לעזור. המועצה תשקול זאת בכובד ראש.

3. פרסום מידע אודות המקוואות והנחיות לציבור**רקע כללי**

באתר העירייה מפורסמים פרטי המקוואות המופעלים על ידי המועצה הדתית: כתובותיהם, זמני פתיחה ומספר טלפון. מידע אודות המקוואות מפורסם על ידי המועצה הדתית.

ממצאים

מדוברות העירייה נמסר כי "באחריות המועצה הדתית לעדכן פרסומים ולשלוח לדוברות ולאחראית האתר העירוני, כפי שנעשה על ידי כל מנהלי האגפים."

לעניין התפרצות נגיף הקורונה פורסמה באתר העירוני, בדפים המוקדשים למקוואות, הנחיה לטובלות לפיה יש לתאם את ההגעה טלפונית בלבד.

כמו כן, מפורסמים באתר פרטי מקווה הגברים, מבלי לציין כי הם סגורים וכי אינם מקבלים קהל בעקבות המגיפה.

בדפי האינטרנט המוקדשים למקוואות באתר העירוני אין מידע נוסף. עם זאת, ב"הודעות לתושב" שבאתר העירוני פורסמו הנחיות משרד הבריאות בדבר אופן תפעול ותחזוקת המקוואות בימי הקורונה.

רח' בן גוריון 23 (יש גישה גם מרחוב ביל"ו 10)

מקווה נשים
שעות פתיחה:

שעת סגירה	שעת פתיחה	ימים
21:00 בחורף/22:00 בקיץ	שקיעת החמה	ימי חול
למשך שעה בלבד	זמן הדלקת נרות	ערבי שבת וחג
בחורף שעה לאחר צאת השבת עד 22:00. בקיץ שעה לאחר צאת השבת עד 23:00	שעה לאחר יציאת השבת/חג	מוצאי שבת וחג

טלפון: 09-7670802

*לתיאום טבילת כלות, יש להתקשר בשעות הפעילות של המקווה, למעט ערבי שישי וערבי חג.

שמות הבלניות:

גב' גיטי בנימיני תחי'
גב' תמר כהן אליהו תחי'

מקווה גברים

שם הבלן: זהר אהרון
שעות פתיחה: כל יום משעה 03:00 עד שעה 10:00
ביום ו' וערב חג משעה 03:00 עד זמן הדלקת נרות.
בשבת משעה 03:00 עד שעה 10:30.

מקווה כלים

שעות פתיחה: 07:00 - שקיעת החמה

כ"ג באדר, התש"פ
19/03/2020
162053620

לכבוד
רשויות מקומיות
מועצות דתיות
בעלי ומפעילי מקוואות

שלום רב,

הנדון: דגשים והמלצות לתפעול ותחזוקת מקוואות טהרה לנשים בתקופת חרום קורונה

בתאריך 30.1.2020 הכריז ארגון הבריאות העולמי על התפרצות התחלואה של קורונה, כאירוע חירום בבריאות הציבור (PHEIC), ובעל השלכות בינלאומיות. בשלב זה פעילויות משרד הבריאות (בנוסף לטיפול בחולים) מתמקדות, בניסיון למנוע את התפשטות, וזאת נוכח הסכנה החמורה לבריאות הציבור הנשקפת מהנגיף.

הלחץ הנחיות בתחומי הבריאות במקוואות המסייעים במניעה:

דגשים:

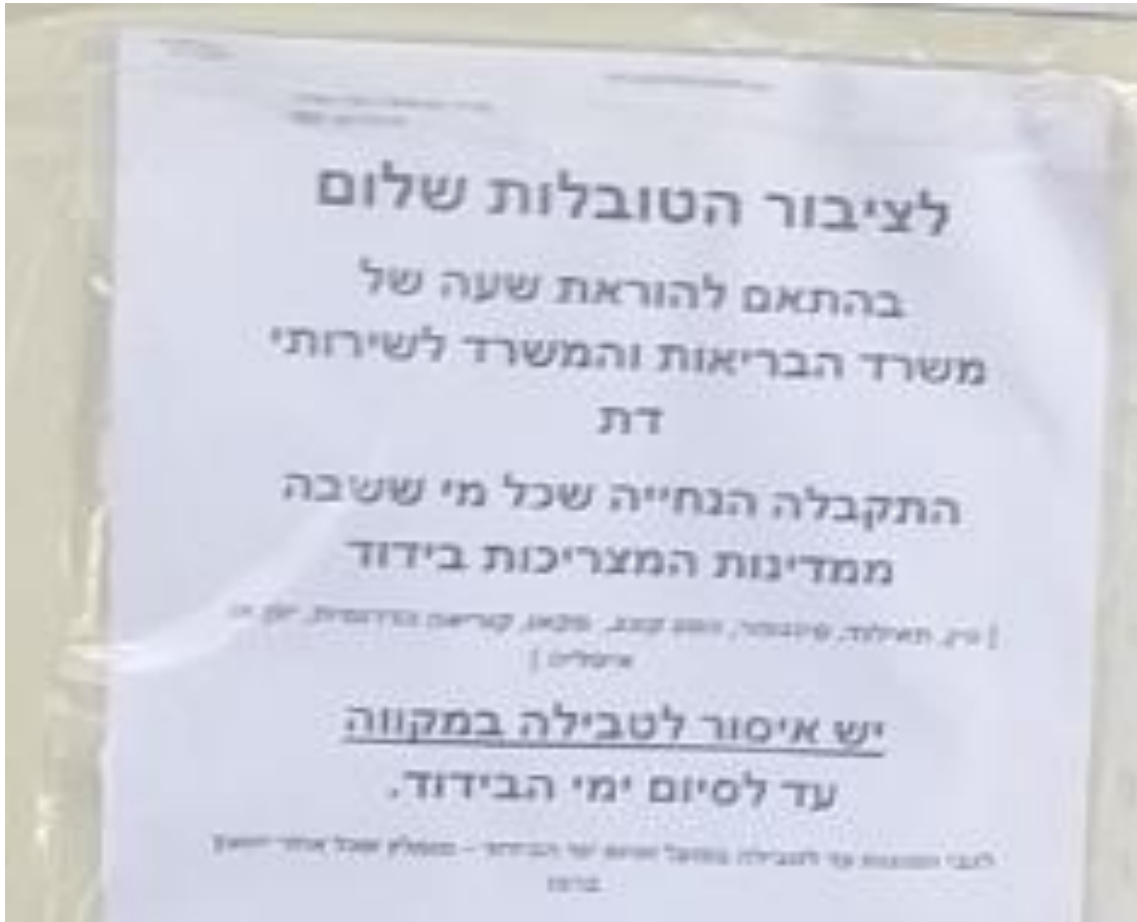
- טבילה בזמן מחלה או בידוד אסורה
- ישמור מרחק של שני מטר בין הנשים
- ישמור מרחק של שני מטר בין הטובלות לבלניות (יש להימנע ממגע ידני בין הבלנית לטובלת)
- יש לפעול בכפוף לכל דין, ולתקנת רישוי עסקים (תנאי תברואה נאותים למקוואות טהרה), התשנ"ט, 1999

הנחיות כלליות

- ניקוי וחיטוי משטחים יתבצע לעיתים קרובות ולפחות פעם ביום, לרבות אביזרים וציוד בשימוש נרחב ומשותף כדוגמת: כסאות, שולחנות, ידיות, מתגי תאורה, כפתורי הפעלה, מעקות, כיורים וכד'. ובכל משטח בו נוגעות המשתמשות.
- החיטוי יתבצע לאחר ניקוי המשטח במים וסבון, עם חומר חיטוי על בסיס כלור בריכוז 1000 מג"ל (3.0 - 2.5 אחוז אקונומיקה) - להכנת התמיסה יש להוסיף 40 מ"ל כלור ל- 1 ליטר מים. לחילופין נתן לחטא באמצעות תמיסת אלכוהול בריכוז של לפחות 70 אחוז, באמצעות ניוגוב או התזה עד לייבוש.
- מומלץ להציב מתקנים לחיטוי ידיים במקומות נגישים ונראים לעין (כניסה לבניין, מבואה של חדרי מדרגות ומעליות, מבואה לחדרי שירותים, מטבחונים וכד').
- ניקוי וחיטוי יסודיים יתבצעו בחדרי השירותים והמקלחות, וימצאו בהם בכל עת סבון ידיים, נייר לניגוב ידיים, נייר טואלט ופחי אשפה. ינותק מכשיר חשמלי לייבוש ידיים.
- הנעה לטבילה במקווה תעשה לאחר תאום שעת ההנעה עם הבלנית.
- הבלנית תשמור על הפרשים של 15 דקות לפחות בין הטובלות.
- הטובלת במקווה תתקלח במים חמים ובסבון לפני הטבילה, מומלץ לעשות זאת בבית.
- חדרי הרחצה ינוקו לאחר כל שימוש.
- כלות יכנסו למקווה עם מלווה אחת בלבד.
- לא ייעשה במקווה טיפול לא רפואי בגוף האדם (כגון מניקור, פדיקור), כנדרש בסעיף 18 בתקנות.
- אין להשתמש באביזרים משותפים כגון: מגבות, ספוגים לרחצה, מסרקים, מספריים, קוצצי ציפורניים וכד'.

הביקורת מעירה כי, זו אינה ההודעה העדכנית ביותר (פורסמו הנחיות עדכניות יותר ב-20.4.27). בנוסף, מאחר שמדובר בהנחיות לתפעול ולתחזוקת מקוואות, ולא בהוראות לטובלות, קהל הטובלות עלול שלא להתייחס אליהן.

מסיוור הביקורת בשטח נמצא כי, על הדלתות של המקוואות מצויה הוראה בלתי עדכנית של מחלקת מקוואות, בנוסח הזה: "בהתאם להוראת שעה של משרד הבריאות והמשרד לשירותי דת, התקבלה הנחיה שכל מי ששבה ממדינות המצריכות בידוד (סין תאילנד, סינגפור, הונג קונג, מקאו, קוריאה הדרומית, יפן או איטליה) יש איסור טבילה במקווה עד לסיים ימי הבידוד."

אך בפועל, ההנחיה העדכנית הינה איסור טבילה לכל מי שאובחנה כחולה או שחלה עליה חובת בידוד, וזאת גם אם מקור חובת הבידוד אינה בגין שיבה ממדינות מסוימות בחו"ל.

נוסף על כך, לא היו מודעות תלויות בכניסה למקוואות בעיר או באתר העירוני, כגון:

א. אזכור לחובת תיאום התור על דלתות המקוואות;

ב. הנחיות ההתנהגות של משרד הבריאות במקוואות, כגון חובת טבילה של אדם אחד בלבד בכל זמן, המרחק שיש לשמור מאדם לאדם, כניסה של כלות עם מלווה אחת בלבד, איסור שימוש באביזרים משותפים (ועל כן החובה להביא חפצים).

המלצה

הביקורת ממליצה לפרסם באתר העירוני - המועצה הדתית בדף המקוואות, את ההנחיות המלאות של המשרד לשירותי דת והתקנות לשעת חירום, לעניין הטבילה בזמן קורונה, ולעדכן באופן שוטף.

תגובות המבוקרים

המועצה הדתית: "המועצה פרסמה באתר שלה על בקשה לתיאום תור לכל מקוואות הנשים... כולל פרטי יצירת קשר. כך גם נכתב בביקורת. בכל דרכי הפרסום של המועצה (אתר אינטרנט, בכל המקוואות, מבנה המועצה, מענה קולי וכו') מופיעים מספר הנייד של מפקחת המקוואות, מנהל המחלקה והטלפון הנייד של המועצה אשר זמינים בכל עת לענות על כל שאלה... בתקופת הקורונה התקבלו עשרות רבות (ואפילו מאות) פניות ולכל אחד ואחת הוסברו כל ההנחיות בסבלנות רבה..."

במקוואות עצמם נתלו כל ההנחיות העדכניות ואף חולקו לכל דורשת, יתכן שעקב ריבוי ההנחיות חדשות לבקרים לעיתים לא היה במקום ההנחיה החדשה אך בכל מקרה היא הועברה מיד בקבוצת הווצסאפ של המועצה וירדה לשטח.

המועצה הדתית כפר סבא מסכמת במחלקת המקוואות את עמידה באתגרי תקופת הקורונה עד כה כהצלחה גדולה. מקווה הגברים, היחידי שבתפעול המועצה, היה בפועל סגור בתקופה זו... מתוך זהירות לבריאות הציבור שלא לפתוח את מקווה הגברים היחידי בעיר... על מקווה הגברים יש מודעות ענק שהוא נסגר עקב הנגיף עד להודעה חדשה.

בניגוד למקוואות הנשים, במקווה הגברים הטובלים ברובם המוחלט טובלים קבועים על בסיס יום יומי ומשכך הדרך היעילה והנכונה, לדעת המועצה, לפרסם על סגירת המקווה עד להודעה חדשה היה ברחבי מקווה הגברים עצמו וכך נעשה..."

לדברי הביקורת על דלת המקוואות ישנה הוראה בלתי עדכנית בנושא בידוד. תגובת המועצה: כל טובלת נשאלה, בכל המקוואות, על ידי הבלנית האם היא חייבת בבידוד ועוד מספר שאלות מנחות..."

לגבי המודעה המועצה מקבלת את הערת הביקורת והיא תעדכן את המודעה".

דוברות העירייה: תחום הפעלת המקוואות, לרבות עדכון ציבור הטובלים והטובלות בדבר אופן פעילות המקוואות, נמצא באחריותה של המועצה הדתית. דוברות העירייה העלתה את כלל הפרסומים והעדכונים שהועברו אליה ממשרדי הממשלה השונים באשר להתנהלות בימי קורונה, בין היתר באשר למקוואות. יש לציין עוד, כי כלל הנחיות משרד הבריאות והממשלה הנוגעות להתנהלות באשר לבריאות הציבור ופתיחת בתי עסק שונים, ביניהם גם מקוואות, מפורסמות באתר העירייה במקום ייעודי, כמו גם באתר הקורונה הייעודי שהוקם לצורך זה, להנגשת מידע חיוני לציבור. יש להדגיש, הפרסומים השונים כוללים קישורים למשרדי הממשלה השונים והנחיות לשמירת תנאי ניקיון ותברואה במקומות ציבוריים.

4. חובת תיאום מראש של הטובלת

רקע חוקי

תקנות לשעת חירום קובעות במפורש את חובת התיאום מראש של ההגעה למקווה: "ציאת אישה לטבילה במקווה נשים ובלבד שתיאמה מראש את מועד הגעתה."
 כמו כן, הנחיות המשרד לשירותי דת קובעות במפורש כי, "הגעה של טובלת למקווה תתבצע אך ורק לאחר תיאום וזימון הגעה של הטובלת." הנחיה זו אמורה למנוע המתנה מיותרת של טובלות והתקהלות העלולה לגרום להדבקה.

1. מקוואות נשים:

- המקווה מחויב לעמוד בהנחיות משרד הבריאות, מקווה שלא יכול לעמוד בהנחיות, אין לאפשר בו טבילה.
- האחריות לתפעול המקווה בהתאם להנחיות משרד הבריאות הן של ראש המועצה הדתית.
- **הגעה של טובלת למקווה תתבצע אך ורק לאחר תיאום מראש עם הבלנית.**
- יש להגיש מספרי טלפון זמינים לצורך תיאום וזימון הגעה של טובלת.
- חל איסור התקהלות במקווה ובסביבתו הקרובה ויש לשמור על מרחק של שני מטר מאדם לאדם.
- יש להקפיד על החלפת המים וכמות הכלור בהתאם להנחיות משרד הבריאות והנחיות אגף מבנה דת במשרד לשירותי דת.
- על הבלניות להשתמש בכפפות ולהקפיד על החלפתן בין טובלת לטובלת (אין לגעת עם הכפפות בפנים או באזורים חשופים).

ממצאים

הביקורת קיבלה את יומני המקוואות (נכון ל-27-22 באפריל) ובדקה את אופן הרישום של תורי הטובלות. כמו כן, נבדקו נתוני כניסות למקווה ותיעוד התשלומים שהתקבלו מהטובלות, אשר מתועדים באמצעות תוכנה אינטרנטית (חברת מדי פארק). התוכנה יכולה להציג נתונים בדבר כמות זמני כניסות, אופן וסכום התשלום ועוד. נוסף על כך, היא מאפשרת ניתוח נתונים באמצעות הפקת קובץ. יצוין כי, הקבצים עם הנתונים הופקו מהתוכנה עבור הביקורת לתקופה שבין 22 ל-27 באפריל.

הביקורת ערכה השוואה בין מספר הטובלות שתיאמו תור לפי יומני המקוואות, לבין מספר כניסות הטובלות למקווה לפי התוכנה האינטרנטית. להלן פירוט הנתונים שנמצאו:

תאריך	מס' מוזמנות הרשומות ביומן	מס' כניסה של הטובלות	מס' טובלות שלא נרשמו לתאום ביומן
מקווה מרדכי (קפלן)			
22.4	1	4	3
23.4	7	11	4
25.4	3	4	1
26.4	4	5	1

תאריך	מס' מוזמנות הרשומות ביומן	מס' כניסה של הטובלות	מס' טובלות שלא נרשמו לתאום ביומן
מקווה בן גוריון			
25.4	1	2	1
מקווה אחדות (שיכון עליה)			
23.4	0	1	1
27.4	3	6	3
מקווה תל חי			
25.4	6	13	7
26.4	17	19	1
27.4	11	13	2

מהטבלה עולה כי:

- בכל המקוואות נמצאו מקרים בהם, בניגוד להנחיות משרד הבריאות, חלק מהטובלות הוכנסו למרות שלא תיאמו מראש את בואן (מספר המתאמות היה קטן ממספר הנכנסות).
- למקווה האחדות זומנה טובלת ליום 24.4, ביום בו לא תועד חיטוי המים ולא תועדה כניסה בפועל.

יצוין כי, פרשנות המועצה הדתית להוראות אלה, כאילו טובלת יכולה להגיע למקווה ולתאם בו מיידית את כניסתה, וכי תיאום זה ייחשב כ"תיאום מראש", אינה מתאימה ללשון ההנחיות ("הגעה...תתבצע...אך ורק לאחר תיאום מראש"), ואף לא לרציונל של מניעת ההתקהלות, שכן תהליך תיאום התור במקווה עצמו אינו מהווה "תיאום מראש" ועלול רק להגדיל את ההתקהלות.

המלצה

הביקורת ממליצה להקפיד לקיים את הנחיות משרד הבריאות. נכון למועד הביקורת, ההנחיות היו כי "טבילה במקווה תתבצע רק לאחר שמועד ההגעה למקווה תואם מראש".

תגובות המבוקר

המועצה הדתית: הנחיות המשרד לשירותי דת "הגעה של טובלת למקווה תתבצע אך ורק לצורך תיאום וזימון הגעה של הטובלת". בתקנות לשעת חירום נכתב במפורש שהאחריות הינה על הטובלת (אדם) לא לצאת אלא אם כן היא תיאמה מראש. בהנחית המשרד לשירותי דת נכתב שטובלת יכולה להגיע (גם פיזית) למקווה לצורך תיאום וזימון הגעה של טובלת, כלומר אין חובה להירשם מספר ימים קודם אלא ניתן לבוא למקום ולהירשם. בתקנות נרשם שמפעיל מקווה יוודא שהטבילה תתבצע לאחר שמועד ההגעה תואם מראש, לא נכתב באף מקום כמה זמן מראש יש לתאם, כלומר, אם מגיעה טובלת ללא תיאום בהנחה שאין המתנה מיותרת והתקהלות (וזוה מה שקרה בכל המקרים) ניתן להירשם ולהיכנס.

יצוין, שיחס הטובלות הממוצע ליחס פרק הזמן לפתיחת המקווה בכל המקוואות עמד על כ- 24 דקות בממוצע לטבילה, בעוד ההנחיות אמרו שצריך המתנה של 15 דקות לטבילה.

המועצה פרסמה באתר וכן הסבירה לכל פונה על החובה הזו, ככל שטובלת הגיעה לטבילה ללא קביעת תור והמקום היה ריק הטובלת התקבלה, אם היו נרשמות לפני הטובלת התבקשה לבוא מאוחר יותר אין כל היתכנות לשלוח טובלת הביתה כעונש על כך שלא קבעה תור מראש, כל דרישה כזו המועצה דוחה בתוקף, אם כי בכל מקוואות הנשים הייתה הקפדה על מרווח זמן של 15 דקות לפחות בין טובלת לטובלת וכן על מניעת התקהלות ובהקפדה יתרה. כמובן שכל טובלת שהגיעה ללא תור עודכנה בהוראה הזו.

5. שמירת הפרשי זמן ביו הטובלות

רקע חוקי

הנחיות משרד הבריאות (סעיף 1.6) מגדירות כי: "הגעה לטבילה במקווה נשים תעשה לאחר תאום עם הבלנית, ובמקווה גברים עם מפעיל המקווה...שישמרו על הפרשים של 15 דקות בין הטובלים."

ממצאים

הביקורת קיבלה את יומני המקוואות (נכון ל-27-22 באפריל) ובדקה את קיום שמירת הפרשי זמן בין הטובלות כנדרש לפי ההנחיות של משרד הבריאות.

פירוט הנתונים בדבר אי שמירת הפרש של 15 דקות בין הטובלים (מתוך תיאום התורים ביומני המקווה ומתוך רישום הכניסות בתוכנה האינטרנטית), כלהלן:

מקווה אחדות (שיכון עליה)	מקווה תל חי (שני בורות)	מקווה בן גוריון	מרדכי (קפלן) (בור אחד פעיל)
לא נשמר מרווח של 15 דקות	נכון ל-22.4.20: 4 מוזמנות בין: 19:30-19:45 4 מוזמנות בין: 21:30-22:00 נכון ל-23.4.20: 4 מוזמנות בין: 20:15-20:20	-	
הרשמה באמצעות התוכנה האינטרנטית במרווחים קטנים מ-15 דקות	נכון ל-22.4.20: 3 כניסות בין השעות: 20:20-20:32 נכון ל-23.4.20: 4 טובלות בין השעות: 20:06-20:15 ו-4 טובלות בין השעות: 20:06-20:15	נכון ל-23.4.20: 2 טובלות בין השעות: 19:49-19:50, כאשר הבור השני היה ריק	נכון ל-22.4.20: 2 טובלות בין השעות: 19:24-19:25 נכון ל-23.4.20: 6 טובלות בין השעות: 20:31-20:09
הרשמה באמצעות התוכנה האינטרנטית במרווחים קטנים מ-15 דקות	נכון ל-26.4.20: 7 טובלות בין השעות: 20:09-20:38	לא התקבלו נתונים עבור 26.4-27.4 בשל תקלה	נכון ל-26.4.20: 2 טובלות בין השעות: 20:03-20:04

מהטבלה עולה כי:

- בשני מקוואות נמצאו מקרים בהם תואמו תורים לטובלות בהפרש קטן מ-15 דקות, בניגוד להנחיות משרד הבריאות ובאופן שעלול היה לגרום להדבקה.
- בכל המקוואות נמצאו מקרים בהם טובלות הוכנסו בפועל למתחם, בהפרש קטן של 15 דק' זו מזו, בניגוד להנחיות משרד הבריאות.

- בחלק מהמקרים נרשמה לכאורה התקהלות של ממש, למשל 7 טובלות שהוכנסו במהלך חצי שעה למקווה תל-חי, 6 טובלות שהוכנסו במהלך 22 דקות למקווה קפלן.

המלצה

הביקורת ממליצה להקפיד על קיום ההנחיות של משרד הבריאות. נכון למועד הביקורת, ההנחיות היו כי יש לשמור על מרווח של 15 דקות לפחות בין הטובלים.

תגובות המבוקר

המועצה הדתית: בכל מקוואותיה בתקופת ההנחיה על שמירת 15 דקות לפחות בין הטובלות. מכונת התשלומים של המקווה הינה אוטומטית. מותקנת בכניסה לפני חדר ההמתנה. גם אם הגיעה טובלת ללא הזמנה באותו זמן של רבע שעה של טובלת אחרת ושילמה, הטובלת התבקשה לצאת החוצה ולחזור בזמן הנקוב. זמני התשלום הנקובים על הקבלה האוטומטית היו לעזר בסדר התור, כך שבכל מקרה התקנות נשמרו בהקפדה בידי כל הבלניות המסורות בכל מקוואות הנשים. יצוין, שיחס הטובלות הממוצע ליחס פרק הזמן לפתיחת המקווה בכל המקוואות עמד על כ- 24 דקות בממוצע לטבילה, בעוד ההנחיות אמרו שצריך המתנה של 15 דקות לטבילה.

עוד יצוין, שבמקווה תל חי שבו בשגרה ישנה בלנית אחת, מראשית הקורונה ואילך ישנן בכל יום שתי בלניות, שני בורות טבילה (כך ניתן להטביל 2 במקביל) ובכל מקרה המקווה פתוח שעה יותר משאר המקוואות כך שבשום אופן לא קרה מצב של טבילה רציפה, אלא ככל והגיעו נשים שלא הזמינו מראש והיו טובלות הן התבקשו לחזור מאוחר יותר.

6. אביזרי מיגון של הבלניות

ממצאים

הביקורת בדקה את קיום המלאי של ציוד מגן.

מהסיור שנערך במקוואות העיר נמצא מלאי של ציוד מגן: מסכות, כפפות וחומרי חיטוי לידיים, בהתאם להמלצות משרד הבריאות. ממצא תקין.

7. מקווה גברים

רקע כללי

בהתאם להנחיות של משרד הבריאות עד לתאריך 18.4.20 מקוואות גברים היו צריכים להיות סגורים לציבור ככלל. כאמור, בתקנות שפורסמו ב-19 באפריל התאפשר לפתוח

אותם, "ובלבד שבכל עת לא ישהו במתחם המקווה מעל 3 אנשים והמקווה פועל לפי כל דין".

ממצאים

הביקורת בדקה את הציות של מקווה גברים להנחיות.

לפי כך נמסר לביקורת על ידי יו"ר המועצה כי מקווה גברים היה סגור נכון למועד הביקורת, גם לאחר 19.04.20. ממצא תקין.

נספחים

נספח א' - מכתב סירוב של משרד הבריאות

STATE OF ISRAEL MINISTRY OF HEALTH PETAH-TIKVA SUB-DISTRICT	 משרד הבריאות	دولة اسرائيل وزارة الصحة
מחוז המרכז לשכת הבריאות - נפת פתח תקווה מחלקת בריאות הסביבה		
יום ראשון כ"א שבט תש"פ 16 פברואר 2020 מספר בקשה: 1482/19 מספר מכתב: 157/20		
	לכבוד: גבי רעיה סבירסקי מנהלת מחלקת רישוי עסקים עיריית כפ"ס	
הנדון: בקשה לרישיון עסק "מקווה תל - חי" תל חי 67, כפ"ס פריס: 7.4 ד' - מקווה.		
בתאריך 23/1/20 נערכה ביקורת תברואית בעסק ע"י ולרי שולמן מפקח נפתי לברה"ס, ח"מ בנוכחות אברהם קורזוד, מנהל מחלקת מקוואות. המקווה הנדון הינו מקווה המיועד לנשים ובר 2 בורות טבילה		
הבקשה מסורבת.		
<ul style="list-style-type: none"> • תכנית המקווה אינה מעודכנת - יש לשלוח תכנית עדכנית + תכנית אינסטלציה. • נצפה לכלוך באוצר הקרוב לדלת - יש לנקות. • תיעוד ריכוז כלור ביומן הבלנית הראה ערכים גבוהים מ-3 מג"ל - לא תקין יש להקפיד על ריכוז שנע בין 1.5-3 מג"ל. • בבדיקה שנערכה במהלך הביקורת נמדד באחד הבורות ריכוז כלור גבוה מהמותר: 3.84 מג"ל - לא תקין. • ביומן הבלנית אין תיעוד ערכי pH - לא תקין. • במקוואות ישנם צינורות ריקון ומילוי - יש לשלוח אישור מז"ח לצינורות אלו. • ריקון המקוואות מתבצע אחת ליומיים - לא תקין, יש להחליף את מי המקווה מדי יום. • בטפסים שהוגשו חסר אישור בטיחות. 		
		
נא סימולכם מול בעלות העסק להסדרת הליקויים הנ"ל.		

נספח ב' - דוגמה ממועצה דתית בעיר אחרת, אשר ממלא יומן מקווה כנדרש

מנעקב אחר חומר חיטוי במקווה

חודש 04/20 מס' בור 2

ריקון הבור	סה"כ טובלות בור	בדיקה חוזרת	מספר מבחנות שנוספו	רמת חומר לאחר 6 טובלות	רמת חומר לאחר מילוי	תאריך בחודש
✓	4	2.7		2.6	3.1	1
✓	3	3.2	-		3.5	2
יום שישי					3.3	3
✓	4	2.6	0.5	3	3.4	4
✓	3	3.1	0.5	2.6	2.9	5
						6
						7
						8
						9